

AURAN KUNTA

AURAN PERUSTURVALAUTAKUNTA
Nikkarinkuja 8, 21380 Aura

**AURAN KUNNAN
VAMMAISPALVELUOHJEET
01.08.2019 LUKIEN**

1. YLEISET SÄÄNNÖKSET

1.1 Vammaisen henkilö

Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan vammaispalvelulaissa henkilöä, jolla on vamman tai sairauden johdosta pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. (VpL 2 §)

Pitkäaikaisuudella tarkoitetaan sitä, että henkilöllä on vammasta tai sairaudesta johtuen vähintään yli vuoden kestävä haitta.

Palvelujen järjestämisvelvollisuus ja lain toissijaisuus

Kunnan on huolehdittava siitä, että vammaiselle tarkoitetut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestettäessä on otettava huomioon asiakkaan yksilöllinen avun tarve. (VpL 3 §)

Vammaispalvelulain mukaan kunnalla on erityinen järjestämisvelvollisuus vaikeavammaisille tarkoitettuihin subjektiivisiin palveluihin ja tukitoimiin. Lisäksi vammaispalvelulain mukaan myönnetään harkinnanvaraisia palveluita ja tukitoimia, jotka ovat tarkoitettu kaikille vammaisille ja ovat määrärahasidonnaisia.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään silloin, kun vammaisen henkilö ei saa riittäviä tai hänelle sopivia palveluja muun lain nojalla. Vammaispalvelulakiin nähden ensisijaisia lakeja ovat esim. sosiaalihuoltolaki, varhaiskasvatuslaki, laki omaishoidontuesta, sairausvakuutuslaki ja perusopetuslaki. Vammaispalvelulaki on kuitenkin lähtökohtaisesti ensisijainen kehitysvammalakiin nähden. (VpL 4§)

1.2 Palvelusuunnitelma

Vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi on ilman aiheetonta viivytystä laadittava palvelusuunnitelma siten kuin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 7 §:ssä säädetään. Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on laadittava palvelu-, hoito-, kuntoutus- tai muu vastaava suunnitelma, jollei kyseessä ole tilapäinen neuvonta ja ohjaus tai jollei suunnitelman laatiminen muutoin ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelusuunnitelma on tarkistettava, jos vammaisen henkilön palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia sekä muutoinkin tarpeen mukaan. (VpL 3a §)

1.3 Hakeminen ja päätöksenteko

Vammaispalvelulain mukaisia tukitoimia ja palveluja myönnetään henkilöille, joilla kotikuntalain mukainen kotipaikka on Aura.

Vammaispalveluiden ja tukitoimien hakuaika on ympäri vuoden. Hakemuslomakkeita saa Auran kunnan sosiaalitoimistosta, kunnanvirasto ja kunnan internetsivuilta.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluita haetaan pääsääntöisesti kirjallisesti. Hakemuksesta tulee käydä ilmi palvelun tai taloudellisen tuen tarve. Hakemukseen liitetään lääkärintodistus ja tarvittaessa asiantuntijalausuntoja. Asiantuntijalausunto voi olla fysioterapeutin, toimintaterapeutin tai kuntoutusohjaajan lausunto, kuntoutussuunnitelma tai vastaava. Lääkärintodistus saa olla enintään vuoden vanha hakemusta jätettäessä. Hakemus lähetetään sosiaalitoimistoon.

Vammaispalvelujen ja tukitoimien tarve on selvitettävä vammaisen henkilön tilanteen ja olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä (7) arkipäivänä siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen laillinen edustajansa on ottanut yhteyttä vammaispalveluun. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia koskevat päätökset on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on esittänyt hakemuksen, jollei asian selvittäminen erityisestä syystä vaadi pidempää käsittelyaikaa. (VpL 3a §)

Vammaispalvelulain mukaisia taloudellisia tukitoimia on haettava kuuden (6) kuukauden kuluessa kustannusten syntyisestä. (VpA 20 §)

Päätös tarkistetaan aina, kun asiakkaan olosuhteet muuttuvat. Muuttuneiden olosuhteiden ilmoittaminen sosiaalitoimistoon on asiakkaan vastuulla.

Palveluja koskevia takautuvia päätöksiä ei tehdä. Palvelu alkaa aikaisintaan päätöksentekoajankohdasta tai seuraavan kuukauden alusta.

1.4 Muutoksenhaku

Viranhaltijan tekemään päätökseen haetaan oikaisua Auran perusturvalautakunnalta, jonne oikaisuvaatimus on toimitettava 30 vrk:n kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Perusturvalautakunnan tekemään päätökseen on mahdollista hakea muutosta valittamalla siitä Turun hallinto-oikeuteen.

2. VAIKEAVAMMAISILLE TARKOITETUT PALVELUT JA TALOUDELLISET

TUKITOIMET (SUBJEKTIIVISET OIKEUDET)

Kunnalla on erityinen järjestämisvelvollisuus vaikeavammaisten henkilöiden palvelujen ja taloudellisten tukitoimien järjestämiseen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee niitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vaikeavammaisuuden määrittely perustuu sekä sosiaali- että terveydenhuollon asiantuntijan arvioon. Terveydenhuollon asiantuntija arvioi toiminnallisten esteiden pysyvyyden sekä vamman tai sairauden keston. Vammaispalvelun viranhaltija arvioi fyysisen ympäristön, palvelukokonaisuuden, sosiaalisen tilanteen sekä muiden yksilöllisten tekijöiden merkityksen palvelutarpeen kannalta.

Päätöksenteossa on otettava huomioon, että vammaispalveluilla on tarkoitus saattaa vammaisen henkilö yhdenvertaiseen asemaan vastaavan ikäisten vammattomien henkilöiden kanssa. Henkilökohtaisen avun (VPa 8c §) päätöksenteossa palvelun myöntäminen kohdennetaan lain mukaan henkilöille, joilla avun tarve ei johdu pääsääntöisesti ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista. Vammaispalvelulaissa ei muuten ole ikään perustuvia määrittelyjä. Päivätoiminta lain tarkoittamassa mielessä on kuitenkin tarkoitettu työikäisille vaikeavammaisille henkilöille.

Kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat palvelut ovat:

- Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut
- Henkilökohtainen apu
- Palveluasuminen
- Asunnon muutostyöt ja asunnon välineet ja laitteet
- Vaikeavammaisten henkilöiden päivätoiminta

2.1 Vaikeavammaisten kuljetuspalvelu (Vpl 8 § 2mom. ja VpA 4 §, 5 §, 6 §)

Vammaispalvelulain mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia (VpA 5 §).

Vammaispalvelulain mukaan kuljetuspalveluja on järjestettävä siten, että vaikeavammaisella henkilöllä on mahdollisuus suorittaa välttämättömien työhön ja opiskeluun liittyvien matkojen lisäksi vähintään 18 yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa asiointi- ja virkistysmatkaa kuukaudessa.

Jokapäiväiseen elämään kuuluvia asiointi- ja virkistysmatkoja ovat vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat tai lähikuntiin ulottuvat matkat. Kuljetuspalveluja ja siihen liittyviä saattajapalveluita myönnetään Auran kunnan lisäksi lähi- ja asiointikuntiin, joita ovat Pöytyä, Lieto, Turku ja Loimaa.

Työmatkoja myönnetään työsuhteessa oleville ja yritystoimintaa harjoittaville vaikeavammaisille henkilöille. Työmatkat myönnetään pääsääntöisesti asuinkuntaan tai lähikuntiin. Kunnan korvattaviksi tulevat tällöin kohtuullisiksi arvioitavat kustannukset.

Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut ovat toissijaisia muun lain perusteella saataviin kuljetuspalveluihin nähden.

2.1.1 Matkojen myöntäminen ja omavastuuosuudet:

- **Perusturvalautakunta on 6.3.2019, § 19, vahvistanut kokouksessaan taksikorttiohjeet vaikeavammaisten kuljetuspalvelun käyttäjille 1.1.2019 alkaen. Ohjeet on julkaistu kunnan kotisivulla www.aura.fi.**
- Asiointi-, virkistys-, ym. matkat 18 yhdensuuntaista matkaa/kk. Matkojen omavastuu määräytyy ”Matkahuollon myymät bussiliput 1.7.2014 alkaen”-taulukon mukaan.
- Opiskelumatkoista peritään omavastuu, joka pääsääntöisesti määräytyy samoin kriteerein kuin Kelan kulloinkin voimassaolevan koulumatkatuen opiskelijan oma maksuosuus. Tätä sovelletaan myös niihin opiskelijoihin, joiden päivittäisen koulumatkan pituus on alle 10 km tai opiskelupaikka on ammattikorkeakoulu tai yliopisto. Ensisijaisesti etuutta tulee hakea Kelasta. Niillä opiskelijoilla, joilla opiskelumatkat eivät ole päivittäisiä, peritään omavastuu samoin perustein kuin työmatkoista.
- Opiskelumatkat järjestetään ensisijaisesti ryhmäkuljetuksina.
- Harrastusluonteista opiskelua ei voida pitää vammaispalvelulain ja-asetuksen mukaisina kuljetuspalveluihin oikeuttavina opiskeluun liittyvinä matkoina, vaan näihin matkoihin tulee käyttää vapaa-ajan matkoja.

2.1.2 Poikkeukset kuljetuspalvelumatkoissa

- Kuljetuspalvelua voidaan erillisellä viranhaltijan päätöksellä poikkeustapauksessa myöntää käytettäväksi myös muussa toiminnalliseksi lähikunnaksi katsotussa kunnassa asiakkaan yksilöllisen tarpeen ja asiakkaan esittämien erityisten painavien syiden perusteella.
- Mikäli vaikeavammaisen henkilö on hakenut ja saanut joko autoveronpalautusta tai korvausta vammaispalvelulakiin perustuen auton hankintaan, voidaan yksilöllisen harkinnan perusteella kuljetuspalvelujen määrää alentaa.
- Mikäli vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun myöntämiseksi asetetut kriteerit eivät täyty, voidaan hakemus käsitellä myös sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palveluiden kriteerien perusteella.

2.2 Henkilökohtainen apu (Vpl 8 §, 8c §, 8d §)

Henkilökohtaista apua myönnettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua päivittäisissä toimissa, työssä ja opiskelussa, harrastuksissa, yhteiskunnallisessa osallistumisessa tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista johtuva avun tarve ei oikeuta vammaispalvelulaissa tarkoitettuun henkilökohtaiseen apuun. Ikäihmisille suunnatut palvelut ja tukitoimet järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain perusteella.

Henkilökohtaisella avulla on tarkoitus mahdollistaa ja tukea vaikeavammaisen henkilön itsenäistä elämää, omia valintoja ja hänen omaehtoista toimintaansa. Tämä edellyttää vaikeavammaiselta henkilöltä kykyä itse määritellä avun sisältö, toteuttamistapa ja toteuttamisaika. Henkilökohtaista apua toteutettaessa vaikeavammaisen henkilön pitää kyetä ohjaamaan tilannetta ja toimintaa, jossa avustaja työskentelee ja saa vaikeavammaiselta henkilöltä toimintaohjeensa.

Vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua ei myönnetä vaikeavammaisille henkilöille, joiden riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon tukitoimin. Näin ollen

henkilökohtaista apua ei voi saada, jos henkilö on laitoshoidossa tai pitkäaikaisessa sairaalahoidossa. Henkilökohtaista apua ei myönnetä myöskään silloin, jos avuntarve on määrältään ja sisällöltään tai välttämätön apu toteuttamistavaltaan laitushoitoon verrattavaa, pääasiassa sairaanhoidon osaamista tai muuta erityisosaamista jatkuvasti ja pitkäaikaisesti, vaikka apu annetaan vaikeavammaisen henkilön omassa kodissa. Mikäli avun tarve painottuu selkeästi huolenpitoon, hoivaan ja valvontaan tai työntekijälähtöiseen hoitoon, ei vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua myönnetä. Tällöin kyseeseen tulevat ensisijaisesti omaishoidon tuki, kehitysvammahuollon erityispalvelut tai muut sosiaali- ja terveystyöpalvelut, esimerkiksi kotihoito.

Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee. Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan niitä toimintoja, joita tehdään joka päivä tai harvemmin, mutta kuitenkin toistuvasti. Päivittäisiin toimiin lukeutuvat muun muassa pukeutuminen, henkilökohtaisen hygienian hoito, vaate- ja ruokahuolto, kodin siisteydestä huolehtiminen. Vaikeavammaisen henkilön osallistuminen huollossaan tai hoidossaan olevan lapsen päivittäisiin toimiin voidaan mahdollistaa henkilökohtaisella avulla.

Työllä tässä tarkoitetaan työsuhdetta tai yritystoimintaa, josta vammaisen henkilö saa toimeentulonsa kokonaan tai osittain. Välttämättömään henkilökohtaiseen apuun oikeuttavana pidetään opiskelua, joka johtaa tiettyyn tutkintoon tai ammattiin tai vahvistaa vaikeavammaisen henkilön ammattitaitoa sekä parantaa hänen mahdollisuuksiaan työllistyä; esimerkkeinä ammatillisiin opintoihin valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus. Muunlainen opiskelu katsotaan harrastukseksi ja siihen henkilökohtainen apu järjestetään harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen tarkoitettujen tuntimäärien puitteissa.

Henkilökohtainen apu sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen antaa vaikeavammaiselle henkilölle mahdollisuuden esim. tavata ystäviä ja sukulaisia sekä muita ihmisiä kodin ulkopuolella.

Harrastuksia, yhteiskunnallista osallistumista tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämistä varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta

2.2.1 Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua seuraavilla tavoilla

- Auran kunta järjestää henkilökohtaista apua ensisijaisesti työnantajamallin mukaisesti, jolloin vaikeavammaisen henkilö toimii itse työnantajana, valitsee ja palkkaa avustajan itse.
- Työnantajuuteen liittyvissä käytännön asioissa asiakkailla on mahdollista saada apua yksityiseltä tilitoimistolta.
- Erityisissä tilanteissa asiakkaalle voidaan ostaa Avustajakeskukselta Tuettu työnantajuus –palvelu, jolloin Avustajakeskus hoitaa työnantajan velvollisuudet asiakkaan säilyessä kuitenkin työnantajana.
- Tarpeen vaatiessa Auran kunta voi hankkia henkilökohtaiseen apuun liittyviä palveluja myös muilta palveluntuottajilta.

Henkilökohtainen apu on asiakkaalle maksuton palvelu.

2.2.2 Henkilökohtainen apu lapselle

Normaalisuusperiaatteen mukaisesti vaikeavammaiselle lapselle voidaan myöntää henkilökohtaista apua ikätasoa vastaavaan asiointi-, harrastus- ja virkistystoimintaan. Ensisijaisesti kyse on tällöin kodin ulkopuolella tapahtuvasta toiminnasta. Vanhempien lapselleen antama hoiva ja huolenpito eivät ole lain tarkoittamaa avustamista, eikä sitä toteuteta henkilökohtaisen avun turvin.

Henkilökohtaisen avun käyttö edellyttää vaikeavammaiselta henkilöltä kykyä tehdä omaan elämään liittyviä päätöksiä ja kykyä esittää toiveensa ja ohjata avustajaa. Henkilökohtaisen avun käyttö edellyttää vaikeavammaiselta henkilöltä kykyä tehdä omaan elämään liittyviä päätöksiä ja kykyä esittää toiveensa ja ohjata avustajaa. Avun tarpeen määrittely ei voi perustua pelkästään toisen henkilön esittämiin toiveisiin.

Ensisijainen vastuu varhaiskasvatuksessa tarvittavasta avusta on varhaiskasvatuksella. Perusopetuslain mukaan vammaisella ja muulla erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkittamis- ja avustajapalvelut opetustoimen toteuttamana

2.2.3 Henkilökohtainen apu ja omainen

Vaikeavammaisen henkilön omainen tai läheinen ei voi toimia häneen työsuhteessa olevana palkattuna henkilökohtaisena avustajana, ellei sitä ole erittäin painavasta syystä pidettävä avustettavan edun mukaisena. Rajaus on tarpeellinen, jotta vaikeavammaisen henkilön aktiivinen toimintakyky, oma tahto ja itsemääräämisoikeus toteutuisivat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti palkatun henkilökohtaisen avun turvin.

Erityisen painava syy voi olla esimerkiksi äkillinen avuntarve vakituisen avustajan sairastuessa tai hänen työsuhteensa päättyessä. Erityisen painava syy voi liittyä myös vamman tai sairauden laatuun. Jo voimassa olevia omaisen tai muun läheisen henkilön kanssa tehtyjä työsopimuksia ei kuitenkaan tarvitse purkaa, jos tilannetta voidaan pitää vaikeavammaisen henkilön edun mukaisena.

Omaisella tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön puolisoa, sisaruksia, lapsia, vanhempia tai isovanhempia. Läheinen on henkilö, joka asuu samassa taloudessa vaikeavammaisen henkilön kanssa (esim. avopuoliso) tai on muutoin lähiyhteisöön kuuluvana jatkuvasti kanssakäymisessä vaikeavammaisen henkilön kanssa arjen eri tilanteissa.

2.3 Palveluasumisen järjestäminen (Vpl 8 §, VpA 10 §, 11 §)

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa. Palveluasumista myönnetään vaikeavammaisille henkilöille, jotka kykenevät tekemään itsenäisiä ratkaisuja asumiseen ja muuhun jokapäiväiseen elämään liittyvissä asioissa. Vammaispalvelulain mukaista palveluasumista järjestetään, mikäli ensisijaisen lainsäädännön mukaiset palvelut eivät ole asiakkaalle riittäviä tai sopivia.

Avun tarpeen tulee olla jatkuvaluontoisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti (vammaispalveluasetus 11 §). Erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen ei kunnalla ole, mikäli henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.

Palveluasumiseen kuuluu asunto, sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiselle. Palveluasuminen voidaan toteuttaa järjestöjen tai yksityisten palveluntuottajien ylläpitämissä tai kunnan omissa asumisyksiköissä. (Vpl 8§).

Palveluasumista voidaan järjestää myös henkilön omassa asunnossa esim. henkilökohtaisen avustajan, omaishoidon tuen ja kotipalvelun avulla. Asiakas vastaa itse mm. ravintomenoista, vuokrasta sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvista menoista.

Palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut ovat vaikeavammaiselle henkilölle maksuttomia (asiakasmaksulaki 4 §). Maksuttomia palveluja ovat esimerkiksi kotihoito. Ikääntyvien henkilöiden osalta pyritään erottamaan vaikeavammaisuus ikääntymiseen liittyvästä palvelutarpeen lisääntymisestä. Ikääntyville henkilöille, joiden toimintakyky on alentunut ikääntymiseen liittyvien sairauksien vuoksi, järjestetään palveluasumista sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön perusteella.

2.4 Asunnon muutostyöt (VpL 9 § ja VpA 12 §, 13 §)

Vammaispalvelulain mukaiset välttämättömät asunnon muutostyöt on tarkoitettu vaikeavammaiselle henkilölle, jolle sairauden tai vamman vuoksi liikkuminen ja omatoiminen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottavat erityisiä vaikeuksia. Asunnon muutostyöt korvataan ainoastaan, mikäli ne mahdollistavat asiakkaan omatoimista suoriutumista päivittäisistä toiminnoista. (VPL 1987/380)

Vakituisen asunnon välttämättömien muutostöiden suunnittelu ja arviointi edellyttävät, että asiakas hakee asunnon muutostöitä ennen töiden aloittamista. Viranhaltija arvioi muutostöiden välttämättömyyden ja kustannusten kohtuullisuuden asiantuntijalausuntoja apuna käyttäen.

Hakemuksen liitteiksi voidaan pyytää:

- asiantuntijalausunnot muutostyön tarpeellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta (esim. lääkäri, kuntoutusohjaaja toimintaterapeutti tai fysioterapeutti,)
- yksilöllinen suunnitelma. (esim. toimintaterapeutti, rakennusmestari)
- kustannusarvioita (esim. yrittäjät, kunnan johtava- tai rakennustarkastaja)
- rakennustarkastajan tai johtavan rakennustarkastajan arvio muutostöiden tarkoituksenmukaisuudesta ja kustannusarvion kohtuuhintaisuudesta.

Muutostöiden käytännön toteuttamisesta vastaa asiakas itse. Asiakas myös selvittää ja hankkii tarvittavat luvat ja suostumukset esim. taloyhtiöltä tai vuokranantajalta.

2.4.1 Välttämättömät asunnonmuutostyöt

Korvattavia asunnonmuutostöitä ovat esimerkiksi ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, pesuhuoneen- ja/ tai keittiön sekä valaistuksen muutostyöt. Muutostöihin tarvitaan useimmiten taloyhtiön, sekä vuokra-asunnossa aina vuokranantajan kirjallinen lupa. Osaan asunnon muutostöistä tarvitaan myös rakennus- tai toimenpidelupa. Asiakkaan tulee hakea luvat itse ennen muutostöiden aloittamista.

Mikäli asunto on vanha ja kunnoltaan huono, harkitaan kustannusten kohtuullisuus ja muutostöiden välttämättömyys tapauskohtaisesti. Asunnon peruskorjaukseen ei myönnetä vammaispalvelulain mukaista korvausta.

2.5 Asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet (VpL 9 § ja VpA 12 §, 13 §)

Asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita korvataan vaikeavammaiselle henkilölle, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee niitä selviytyäkseen kotona. Välineitä ja laitteita ovat esim. kiinteästi huoneistoon asennettavat nostolaitteet, porrashissi, sekä optiset hälytysjärjestelmät. Välineet ja laitteet korvataan vaikeavammaiselle kohtuuhintaisina kokonaan tai ne voidaan antaa korvauksetta vaikeavammaisen henkilön käytettäväksi.

Ennen päätöksen tekoa hankitaan

- riittävät asiantuntijalausunnot välineiden ja laitteiden tarpeellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta; esim. lääkäri, fysioterapeutti, toimintaterapeutti tai sosiaalityöntekijä
- kustannusarvio tai pyydetty tarjous kustannuksista.

2.6 Vaikeavammaisten päivätoiminta (Vpl 8 §, 8b §)

Vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään 16 - 65 -vuotiasta työkyvyttöntä henkilöä, jolla vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ei ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolain (710/1982). 27 e §:ssä tarkoitettuun työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin (Vpl 8 b §).

Vammaisten henkilöiden päivätoimintaan kuuluu kodin ulkopuolella järjestettyä itsenäisessä elämässä selviytymistä tukevaa ja sosiaalista vuorovaikutusta edistävää toimintaa. Asiakkaiden toimintakyky ja palveluiden tarve sekä mahdollisuudet osallistua työ- tai päivätoimintaan arvioidaan palvelusuunnitelmaa tehtäessä.

Asiakasmaksulain 4 §:n mukaan vammaispalvelulain mukainen päivätoiminta on maksuton sosiaalipalvelu. Vammaispalvelulain mukaiseen päivätoimintaan liittyviä kuljetuksia ja aterioita ei ole säädetty maksuttomiksi toisin kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan kuljetukset.

3. HARKINNANVARAISET, MÄÄRÄRAHASIDONNAISET PALVELUT

Kunta järjestää muut vammaisille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet toimintasuunnitelman ja toimintaan varattujen määrärahojen puitteissa. Palvelut kohdennetaan siten, että tuetaan määrärahojen puitteissa opiskelua, työssä käymistä ja välttämättömään jokapäiväiseen elämään liittyviä tai siihen kuuluvia toimintoja, joita jokaisella kuntalaisella on. Palvelut kohdennetaan ensisijaisesti kaikkein vaikeimmassa asemassa oleviin hakijoihin.

- Sopeutumisvalmennus
- Päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet
- Autoavustus
- Ylimääräiset vaatekustannukset
- Ylimääräiset ravintokustannukset

3.1 Sopeutumisvalmennus (VpL 8 §, VpA 15 §)

Vammaispalvelulain perusteella myönnettävän sopeutumisvalmennuksen tarkoituksena on vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä neuvonta, ohjaus ja valmennus sosiaalisen toimintakyvyn säilyttämiseksi ja edistämiseksi. Sopeutumisvalmennusta myönnetään tapauskohtaisesti harkiten, mikäli asiakas ei voi saada palvelua muiden lakien perusteella.

Yksilöllisenä sopeutumisvalmennuksena voidaan myöntää esimerkiksi tukiviittomien opetusta tai asumisvalmennusta vaikeavammaisille nuorille. Vaikeavammaisille lapsille/nuorille voidaan järjestää tilapäishoitoa tarpeen mukaan esimerkiksi lyhytaikaisena perhehoitona.

Sopeutumisvalmennuksena myönnettävien palvelujen perusteena voi olla esimerkiksi kuntoutussuunnitelman suositus tai muun hoitavan tahon suositus. Avustusta ei myönnetä loma- tai virkistystoimintaan.

3.2 Päivittäisissä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat välineet, koneet ja laitteet (ei autoon kuuluva)(Vpl 9 §, VpA 17 §)

Yksilöllisesti harkittuihin taloudellisiin tukitoimiin ja palveluihin voidaan erityisestä syystä myöntää avustusta, mikäli ko. toimenpiteet tai palvelut olennaisesti edistävät vammaisen omatoimista suoriutumista ja vähentävät muiden palveluiden tarvetta. Päätöksiä tehdään tapauskohtaisesti harkiten.

Vaikeasti vammaiselle henkilölle voidaan myöntää 50 % avustusta omatoimista suoriutumista olennaisesti helpottavien koneiden tai laitteiden kohtuuhintaisista hankintakustannuksista tai myöntää ne käytettäväksi. Välinettä, konetta tai laitetta, joka on yleisesti talouksiin kuuluva, ei myönnetä vammaispalveluna. (iPhone/siri-ohjelma, tabletit, kannettava tietokone)

3.3 Autoavustus (Vpl 9 §, VpA 17 §)

Autoavustuksen myöntämisen lähtökohtana on, että vamma aiheuttaa erityistä vaikeutta liikkumisessa ja auton arvioidaan olevan vammaiselle välttämätön päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa. Harkinnanvaraiset autoavustukset kohdennetaan ensisijaisesti vammaisille, joille auto on välttämätön työn tai tutkintotavoitteisen opiskelun vuoksi tai tilanteeseen, jossa auto on välttämätön tukemaan vaikeasti liikuntavammaisen, sähköpyörätuolilla liikkuvan lapsen jokapäiväistä kuljettamista. Hakijalla tulee olla myönteinen päätös autoveron palautukseen.

Autoavustus myönnetään yleensä vain kerran, vammautumisen jälkeen tapahtuvaan ensimmäisen auton hankintaan. Liikkumisvälineiden kuten auton kohtuullisiin hankintakustannuksiin voidaan avustusta myöntää korkeintaan puolet vammaisen itsensä maksettavaksi jäävästä osuudesta. Korvauksena myönnetään puolet auton hankkimisesta aiheutuneista todellisista kustannuksista, pääsääntöisesti enintään 3.000 €. Vähennyksinä otetaan huomioon autoveronpalautus, vanhasta autosta saatu hyvitys ja muu mahdollinen tuki.

3.3.1 Autoon kuuluvat välineet ja laitteet

Vammaisen henkilö voi tarvita apuvälineitä tai laitteita, mm. käsihallintalaitteet tai autoon tehtävät, vamman edellyttämät muutostyöt. Em. laitteiden siirtokustannukset tai uusien laitteiden kustannukset myönnetään vain, mikäli auton vaihtaminen on välttämätöntä vamman takia. Apuvälineiden ja laitteiden erityistarve tulee osoittaa hakemukseen liitettävien asiantuntijalausunnoin. Asiakkaan tulee hankkia tarjoukset tarvittavista välineistä ja laitteista ja liittää ne hakemukseen.

3.4 Ylimääräiset vaatekustannukset (VpL 9 §, VpA 15 §)

Vammaispalvelulain mukaisia ylimääräisiä vaatetuskustannuksia ovat ne, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamista vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita, eikä saa muutoin avustusta ylimääräisiin vaatekuluihinsa. Kunnan korvattavaksi tulee tavanomaisen vaatetuksen ja erityisvaatetuksen välinen erotus. Valmisvaatteet eivät kuulu korvauksen piiriin. Kustannukset korvataan hakemuksesta, kuittien perusteella.

3.5 Ylimääräiset erityisravintokustannukset (VpL 9 §, VpA 19 §)

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti. Korvauksen edellytyksenä on yksityiskohtainen lääketieteellinen selvitys siitä, että vamma tai sairaus välttämättä edellyttää erityisravinnon tai -valmisteen käyttöä. Vammaispalveluna korvausta voidaan suorittaa vain siinä tapauksessa, että ensisijaiset tukimuodot (lähinnä Kelan etuudet) on ensin selvitetty. Vammaispalvelujen ylimääräiset erityiskustannukset maksetaan Kelan kulloinkin voimassaolevan peruskorvauksen mukaan. Korvaus suoritetaan tositteita vastaan. Erityisravintokustannuksia arvioitaessa huomioidaan tavanomaisen päivittäisen ravinnon ja erityisravintokustannusten erotus

Ohjeet eivät poista viranhaltijalta lakiin perustuvaa yksilöllistä ja tapauskohtaista harkintavaltaa.

SOVELLETTAVAA LAINSÄÄDÄNTÖÄ

**Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
(380/1987)**

**Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
(759/1987)**

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014